

## EDITORIAL

## ELS CONGRESSOS D'HISTÒRIA DE LA MEDICINA CATALANA

L'organització d'aquests congressos és, ja s'ha dit, una de les tasques específiques de l'Acadèmia, marcades pels Estatuts de 2012 (art. 42; DOGC. de 19 de novembre de 2012). Com a Acadèmia comprovem, amb satisfacció evident, que és una tasca que es va complint i que, a més, té una situació estable que ens permet albirar a curt i mitjà termini, un futur sense massa dificultats. Una de les raons de l'estabilitat és que els Congressos han pogut trobar la seva situació d'equilibri, la seva mesura estable.

L'èxit dels congressos es valora no solament pel que significa cada reunió concreta sinó per la seva continuïtat. Ambdós factors són importants: el moment i el futur. I cal tenir en compte la mesura d'aquests aspectes temporals. A una certa distància del començament cal veure també com s'ha arribat fins aquí, el passat, amb el seu camí. Aquesta reflexió ve perquè el proper serà el XX Congrés, fita que ja dona una certa maduresa, però, i això és el més essencial, quan toqui el XXI Congrés, el 2020, s'escaurà amb el 50 aniversari dels Congressos d'Història de la Medicina Catalana i cal fer, certament, alguna forma de commemoració.

**Com són els nostres congressos?** Ara ja tenen una mesura estabilitzada. **Són petits**, el que vol dir que encara es poden organitzar amb molta voluntat i si cal amb pocs medis. A més es fan al llarg i ample del territori, veient les condicions del moment. El creixement de l'interès pels esdeveniments i records del passat cultural en les més de 40 comarques de Catalunya, fa que habitualment trobem una bona acollida i per tant un plus d'entusiasme. Ara ja no hi ha, només, una entitat cultural a cada comarca, sinó varies, amb grau divers d'interès i compromís, però suficient per a fer un nucli local propi. Un altre fet, en el que potser hem insistit poc, és procurar fixar la continuïtat de la relació entre els organitzadors locals i la pròpia Acadèmia. Probablement cal cercar alguna forma més continuada de col·laboració, que aprofiti el sediment deixat pel Congrés.

**Són continuats i diversificats.** Ara, ja des del 1988, en el proper congrés farà trenta anys, s'ha fixat un ritme bianual, que sembla suficient. Juntament amb això el desplaçament de les seus dels Congressos. Estan previstos, i es compleix, fer-ne dos en comarques (els

antics partits mèdics presents en els documents d'arxiu del segle XIX) i un a Barcelona. Així podem "esponjar" la procedència de les comunicacions i afinar en la idoneïtat dels temes. Sempre hi ha temes genèrics, però també aspectes més locals que obren o consoliden un tema puntual, a vegades molt extens. Així, per recordar els congressos recents l'interès més definit per la medicina rural en el de sant Feliu, el 2010, o el propi de la medicina de muntanya en aquest de Puigcerdà.

No requereixen un gran esforç econòmic. **Són abastables econòmicament.** No cal demanar gaire, és a dir no vivim de les subvencions. Les despeses col·lectives són petites. Les Actes, és a dir el fruit del treball, per ara, es publiquen en una de les dues revistes de l'Acadèmia, Gimbernat, amb el suport, ara no de pressupost sinó més logístic, de la Universitat de Barcelona, que és on va néixer la revista l'any 1984 i ha tingut una vida continuada i regular amb dos números cada any, d'unes tres-cents pàgines. El primer llibre d'actes d'aquest congrés serà el tom 65 de la revista, que arriba al voltant de les vint mil pàgines, superant aviat el miler d'articles publicats. La resta de la despesa és pròpiament d'organització i està creada per les necessitats dels congressistes, principalment els dinars de treball i els intermedis, refrigeris, entre sessions.

El suport facilitant locals, i algunes visites culturals, si hi ha temps suficient, el faciliten les institucions locals, que fan en aquest sentit un treball, per nosaltres admirable, d'ajut i compromís cultural, que a la llarga ha de tenir el seu rendiment en forma d'escrits sobre aspectes de la sanitat (medicina, farmàcia, infermeria) del territori.

**Els congressistes.** En cada congrés hi ha bastantes persones. Algunes són de presència continuada, o molt habitual, i són els que formen la massa fixa dels autors de treballs, d'interessats en els temes. Altres són més esporàdics. Són bastants els que participen en la temàtica local i després no tornen, quan es fa la reunió en una comarca diferent. Possiblement alguns tenen un interès molt concret, sobre els punts en que se'ls ha demanat col·laboració. Però és segur que en altres no els hem sabut continuar interessant i aquest és un defecte dels qui estem de manera més continuada en

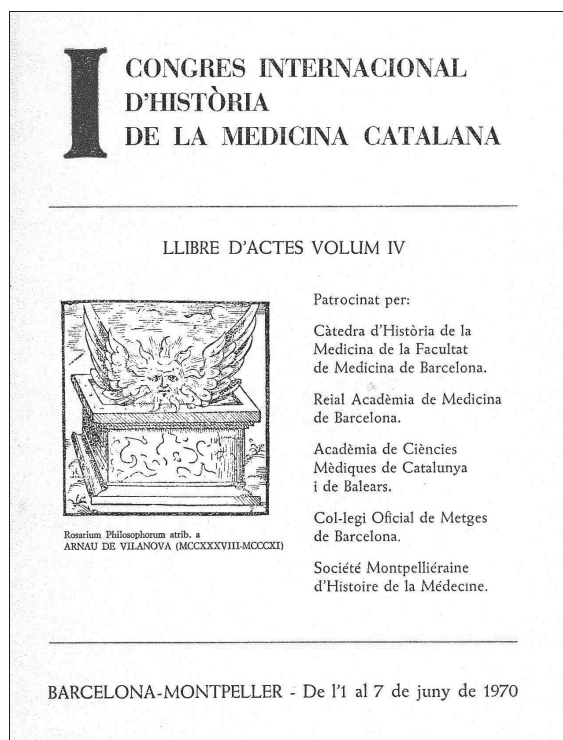
l'organització, és a dir, en el fons, de l'Acadèmia. Cal polir aquesta mancança.

**La renovació.** És un factor important, i necessari, en gairebé totes les organitzacions. Tot i que sembla que ningú vol quedar-se en els llocs, la realitat no és tan uniforme. Per això cal fixar alguna norma, si es vol distant, que faciliti el ritme de canvi. Des del principi es va fixar que els presidents del Congrés, que és el càrrec de més representació, ho fossin només una vegada. Així s'assegurava, (alguna vegada potser es forçava) que hi hagués un nombre suficient de persones amb preparació (experiència directiva, acadèmica, de publicacions, significació local) que ajudés a forjar un coixí prou sòlid. La diversificació geogràfica ha estat fonamental. Abans, quan es va iniciar amb el congrés de Lleida, el tercer, el 1981, es podia considerar més "descentralització". No va costar de consolidar la idea, en part per l'èxit també del congrés següent, el de Poblet el 1985. Recordem que en aquells temps, fa trenta anys, només hi havia

facultats de medicina a les dues universitats de Barcelona (UB i UAB), i que la "independització" no es va fer pas sense molta tensió, en passos petits, i en decisions solitàries del propi deganat que estava en minoria absoluta. Ara tot això és passat, sembla i és, història, però s'ha de recordar.

Com també que els Congressos van començar l'any 1970, amb una preparació prèvia i molt acurada de més d'un any de temps, en un temps en que calia demanar permís a Madrid, i no era cap formalisme. Va ser el doctor Ramon Sarró, catedràtic de Psiquiatria (la signatura d'un catedràtic, i més amb antiguitat a l'escalafó, era una certa garantia) el qui va acceptar la idea, la va tirar endavant amb eficàcia, i va signar la instància dirigida al Ministeri de la Governació, que era qui havia d'autoritzar-ho. ara ja no ens calen permisos.

D'aquí a quatre anys, el 2020, els qui organitzin el XXIè Congrés, tenen el repte de consolidar tot el que s'ha fet.



Portada del 4rt volum de les Actes del *I Congrés d'Història de la Medicina Catalana*, 1970.